

ՄՇԱԿ

Ցարական զինը 10 բուրի, կես տարվանը 6 բուր.
Առանձին համարները 7 կոպեկով.

Թիֆլիսում գրվում են միմյանի խմբագրատան մէջ.

Մեր հասցեն. Тифлисъ. Редакция «Мшакъ».
կամ Tiflis. Rédaction «Mschak».

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի և տօն օրերից)

Գալտարարութիւնը ընդունվում է ամեն լեզուով.

Գալտարարութիւնների համար վճարում են
խաւքանչիւր բառին 2 կոպեկ.

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԵՂԱՐԱՐՈՒՄ

ՆԵՐԿԱՅ 1895 ԹԻՒԱԿԱՆԻՆ

23-րդ ՏԱՐԻ

23-րդ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

ԴՐԱՎԱՆԵՐՆԵՐ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՐԱԳԻՐ

Հրատարակվում է Թիֆլիսում, նոյն դիրքով, նոյն պրոգրամայով և նոյն ուղղությամբ և ամբողջ տարածում ենք սեփական ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ.

«ՄՇԱԿ» տարեկան զինը թէ՛ Ռուս ստանում և թէ՛ արտասահմանում 10 բուրի է, տասն և մէկ և տասն ամսականը՝ 9 բ., ինն և ութ ամսականը՝ 8 բ., եօթ ամսականը՝ 7 բ., վեց ամսականը՝ 6 բ., հինգ ամսականը՝ 5 բ., չորս ամսականը՝ 4 բ., երեք ամսականը՝ 3 բ., երկու ամսականը՝ 2 բ., մի ամսականը՝ 1 բուրի:

«ՄՇԱԿ»-ը գրվել կարելի է ԽՐԱՎԱՆԵՐՆԵՐ (Բաղարայան և Բաղդասարյան փողոցների մոտ) և Կալտարարութեան ուրիշ քաղաքներից «ՄՇԱԿ»-ը գրվելու համար, և առհասարակ նամակներ և ծրարներ ուղարկելիս, պէտք է դիմել հետևեալ հասցեով. ТИФЛИСЪ, Редакция «МШАКЪ», իսկ արտասահմանից՝ Tiflis, Rédaction du journal arménien «MSCHAK».

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մամուլի կարծիքը հայոց հարցի մասին. Հայոց հարցը և անգլիական համակրութիւնը. ՆԱԽԻՆՆԵՐ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Միմյանի հրաւերը. Նամակ Նոր-Նախիջևանից. Ներքին լուրեր. ԱՄՏԱԿԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Պաշտօնական տեղեկութիւններ. Նամակ Թիֆլիսից. Նամակ Թիֆլիսից. Արտաքին լուրեր. ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԲՈՐՈՍԱ. ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Գաղթականներ.

ՄԱՄՈՒԼԻ ԿԱՐԴԻՔԸ ՀԱՅՈՑ ՀԱՐՑԻ ՄԱՍԻՆ

Անգլիական «Times» լրագրի մասնաւոր աղբիւրներից ստացած տեղեկութիւնները համեմատ, Կ. Պոլսի անգլիական դեսպանը պաշտպանում է հայոց պատրիարքին և խորհուրդ է տալիս նրան ոչինչ չընելու ներ չանել Բ. Դրանը:

Կ. Պոլսից «Դեյ յաբեր» գործակալութեանը՝ հեռագրում են, որ անգլիական դեսպանը կ'ընդունի Բ. Դրանը:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԿԱՆ

ԳԱՂԱՔԱԿԱՆ ՆԵՐ

VI

Սասունից գեղի Մուշի դաշտն իջնող ճանապարհի զինին, դաշտի վրա նայող մի մեծ ժայռ կայ, որին տեղացիք Գարե-Մուշի են կոչում. դրա տակը նստած, կարելի է տեսնել մշուշալից հօրիզոնում սպիտակաւ Ներքովան ու Բաղդասար, Սիւսի սուր կատարն ու Մուշի դաշտի ծառազարդ գլուխը:

Այդ ժայռի տակ, զարնանային մի մութ գիւղեր, ճարձաւում էր մի խառնուրդ կրակի մօտ խմբված էին քանի չափ հոգիներ և արեւակէզ զինված սասունցիներ, վաթաթված անթոյն թաղեայ վերարկներում և կամ նոյն իսկ հէնց միակ բաձկնուկ:

Խաւքանչիւրը նրանցից ուներ իր կողքին դրած մի-մի հրացան. գոտու մէջ երևում էին սրերի կոթեր և ատրճանակների կլոր գլուխներ:

Պառնէլ էին, թիկն տուել. մի քանիսն էր մի կողմ քաշվել խոտակցում էին: Մէկը նրանցից միայն առանձին երկարացել էր կրակին շատ մօտ, կուլաբէ մէջ էր վաթաթվել և ոչ միայն ամբողջ մարմնը, այլ և գլուխն իսկ թաղցրել էր նրա մէջ:

Ամենքը կրում էին սասունցու խաւքանչի կոշիկ թաղեայ կօշիկ, բացի կրակի մօտ ննջածից, զէպի որը միւսների երեքմակի դեպք ակնարկները ցոյց էին տալիս, որ նա խմբի գլխաւորն էր լինելու:

Յաճում, խորոյի լոյսի շրջանից դուրս, տիրում էր մի խոր մթնոլորտ, երբեմն աղօտ կայ:

պան Կերբի Բ. Դրան արած առաջադրութիւնների պատճառով, Բ. Դրանը մի նամակ ուղարկեց անգլիական դեսպանատուն, ներողութիւն խնդրելով անգլիական պատանան կառավարիչ Կորբի կողմնաւորման համար: Այդ ինքնաշնորհը կրանով վերջ է տրվում:

Անգլիական «Daily Chronicle» լրագրի Հոսմի թղթակիցը հաղորդում է, «Սուլթանը մի շատ երկար գրութիւն ուղարկեց պապին, որի մէջ խնդրում է նրան Թիֆլիսի կողմը բռնել և բարեխօսել Թիֆլիսի համար մեծ պետութիւնների առաջ, որոնք այդքան զրգոված են հայոց անցքերի պատճառով, յայտարարելով ներքին, որ այդ բոլոր պատմութիւնները Սասունի կոտորածների մասին՝ հնարած և սուտ են: Պապը շատ անորոշ պատասխան տուեց սուլթանին, նա հաւատացրեց սուլթանին, թէ ինքն կ'ամենուրեք օգնել նրան, բայց յայտնեց նրան, որ նախ քան որ և է

ծերի պէս երևում էին կրակներ, ապա նորից մարում էին, սև բոցով ծածկելով Գարե-Մուշի շրջակայքը:

Սարահարթի զինին, իր ընկերներից հետո պապը էր մի ուրիշ սասունցի ու ցած էր նստում. հրացանը ծնկների մէջ, աչքերը մթնոլորտի մէջ բացած՝ աշխատում էր տեսնել հեռուններ:

Այդպէս էր սասունցի այդ խմբի զինքը, երբ գլխաւորը շարժվեց, իր նիւստը, գրկի վանացի դէմքը դուրս հանեց կուլաբի մէջից և հարցրեց.

— Գիւղեր շատ է առաջացել:

— Հրամանը ես, ձայն տուին մի քանիսը:

— Եկող չը կայ դեռ, Ալի, հարցրեց նա նորից:

Ճանապարհի ծայրին նստող գիւղերապաշտը դարձաւ և պատասխանեց.

— Ինձ թվում է, որ մէկը բարձրանում է դէպի վեր, բայց դեռ որոշ ոչինչ չէ իմացվում:

Սասնաւոր խոտակցութիւնները դադարեցին, ամեն ոք ուղղվեց, նստեց: Գլխաւորը՝ բարձրացաւ, գլուխը կուլաբից բոլորովին դուրս հանեց և ծնատի ծայրով ասեց.

— Շատ կուղի էր առաջ զնայինք, բայց ինչպէս անանում էք, դեռ մարտը չը վերադարձան...

վախենում եմ, որ ճանապարհը արդէն պաշարված լինի:

— Բիւլ է չը սպասենք, դուրսան քղզիւ, մէջ մտաւ գրեթէ արեւմտեան մի հսկայ, առանց լուրի ուր իջնելը, չէ որ Մշու դաշտի չաղիչներն էլ պիտի պարտաստ լինեն:

— Ես էլ հէնց դրան եմ սպասում. շատ կուղի է լինանալ այդ գոմբիցի Պետրոսի խմբի մասին, որ բազմաքանակների հոգեւան է դարձել: Տեսնենք որքան մարդիկ են նրանք:

— Ասում են որ քիչ չեն, խոսեց մէկը. բայց ամենից կարծիք

վճողական բայլ անելը, ինքն պէտք է ապաստ միջազգային քննիչ յանձնաժողովի ղեկավարը:

Անգլիական լրագրիները ստացած մասնաւոր տեղեկութիւնների համեմատ, բոլոր գործերը կատարելապէս կանգ են առել Սիւսում՝ այն պատճառով, որ բոլոր վաճառականները զխաւքանչիւր վիճակներում բանտարկուած են փախու:

1. օն Դ. օնի «Daily News» լրագրի Կ. Պոլսի թղթակիցը գրում է յունիսի 6-ից հետեւելով. «Հայաստանից ստացված մասնաւոր տեղեկութիւնների համեմատ, մասնաւորապէս ազգայնականութիւնը այնպիսի ստատիկ զրգոված է դանազան փանաթիկոսիկների հակաքրիստոնէական քարոզների և նոյնպէս կառավարչական պաշտօնականների դադարի գրգռմանի պատճառով: Շատ շրջաններում մահաւանդներին մեծ դժուարութեամբ են զսպում, որպէս զի չը յարձակվեն քրիստոնէական վրա: Վախենում են, որ նոր անկարգութիւններ կը ծագեն աւելի էլ մեծ ոյժով:

Կ. Պոլսից հաղորդում են. «Սուլթանը մի նշանաւոր յայտագիր ստացաւ, որ ստորագրել են մահաւանդական ուղեւորները Հնդկաստանից և որի մէջ ասված է, թէ Հայաստանում գործող քրիստոնէական կրած հալածանքները նստեցնում են խայտառակում են իսլամի կրօնը ամբողջ աշխարհի աչքում: Բացի դրանից, ուղեւորները համոզում են սուլթանին ապառովել ժողովրդագրագիտական աղբիւրներից, որին մեղադրում են այն բանում, որ նա հակառակ է գնում մարգարէի օրհնանքին: Այդ մօլլան անհիմն է իր գործերի համար և այդ պատճառով պէտք է պարզվի: Վերջապետութեան մէջ ուղեւորները հեռուացնում են սուլթանին, որ եթէ նա անուշադիր կը վերաբերվի, հեշտութեամբ կարող է զրկվել գահից: Պաշտօնական թիւրքաց լրագրիները շարունակ

ինքը գլխաւորն է, մի հատ քիւրդ ձեռքից բաց չի թողնի մինչև չը սպանի:

— Այդպէս էլ պէտք է, ասեց տիրութեամբ գլխաւորը. թէն լաւ կը լինէր, որ տեղական ժողովուրդը ինչ մենք կուր չը մընդիւնը, բայց չէ լինում, գոյութեան հարց է այժմ. երկուսից մէկը, կամ մենք կամ նրանք... Հայտնութիւնը անհնարին է. յետին առաջակը ուտում է մեր քրտիւնը, ամենակտի թուրքը պղծում է մեր ընտանեկան օջախը... Ժամանակ է ցոյց տալ, որ չէ կարելի այդ բոլորը անել և անպատիժ մնալ:

Նա խօսում էր նախ մեղմ, գրեթէ կանացի ձայնով. բայց երբ սկսեց ոգևորվել, նրա ձայնը խորատ հնչեց, աչքերը բոլորեքվեցին և նա շարունակեց կրակաւոր ձայնով.

— Մեր դէմ են դրոշմը այդ առաջակային խոտանը, շարունակեց նա, մեր դէմ են զինվել օսմանցու գործութիւնները: Մեր այս մի բուռը ժողովրդի անկախութիւնը դրանց աչք է ծակում: Մեր դատը արդար է, «տղիներ», Աստուած էլ մեզ հետ է, որպէս նա լինում է մշակմանի հետ, մարդկային խիղճն էլ, օրհնեմ էլ:

Գետ խօսքը չեւ վերջացրել, երբ սարահարթի վրա հսկող Ալիս դարձաւ դէպի խումբը և ձայնեց.

— Մէկ մարդ է գալիս:

Գլխաւորը դարձաւ նրան նայեց:

— Մէկ, հարցրեց, և ոչ թէ մի քանիս:

— Միայն մէկ... գալիս է շատ հանդարտութեամբ, լսեցէք:

Բոլորը ակամօղ դրին: Յաճից—ոչ շատ հեռուց լսվում էին քաղերի խուր ու հանդարտ ձայներ: Եկողը ոչ ծածկվում էր և ոչ էլ շտապում: Նրա բաւական մօտեցաւ, Ալիս բարձրա-

կում են պնդել, թէ հանգստութիւն է տիրում Հայաստանում:

Կ. Պոլսից «Դեյ յաբեր» գործակալութեանը՝ հաղորդում են Վիեննայի վրայով, որ իզմիրեան պատրիարքը զիմեց արդարապատեւեան միմյանի մի նամակով, որի մէջ, մասնացոյց անելով պատրիարքի պաշտօնը ստանձնելու ժամանակ իր գաւազ հաղորդարութիւնների վրա Հայաստանի մասին, յայտարարում է, որ իրան վերադաշնելով բողոքելու իրաւունքը այն կարգերի դէմ, որոնցից տանջվում են հայերը, ինքն ամենից առաջ պարտաւոր է ուշադրութիւն դարձնել Սասունում կատարված սարսափելի անցքերի վրա: Ի նկատի ունենալով այն փաստը, որ Մուշի եպիսկոպոսը և ուրիշ եպիսկոպոսներ հեծում են բանտում, չէ կարելի ուրիշ հոգեւորականներ ուղարկել այնտեղ: Գործերի գրութիւնը քննելու համար իզմիրեան վճռեց մի առանձին ղեկաւոր ուղարկել Սասուն:

Վիեննայի «Standard» լրագրին հեռագրում են յունիսի 9-ից հետեւելով. «Հաստատ հիմք կայ հաւատարմ, որ Բ. Դրան ամբողջ եռանդը ներկայումս լարված է մի նպատակի համար, այն է—ապահովել բաշտական դատաւճիւր: Սասունի քննութեան գործում: Մենք լսել ենք անվիճելի աղբիւրից, որ այդ նպատակի համար զիմել են հայ կաթողիկոսների պատրիարք Աղաբեանի ծառայութիւններին, որը միանգամայն բարի համբաւ չունի թիւրքաց մայրաքաղաքում: Մեզ հաղորդել են, որ նա հրահանգ է ուղարկել Մուշի իր ներկայացուցչին, որպէս զի նա աշխատի, որ հայ կաթողիկոսները յանձնաժողովին տաճիկների համար նըպաստաւոր ցուցմունքներ տան: Քանի որ նրանք նոյն ցեղից են և ըստ երևոյթին նրան խոսաւորչական հայերին, որոնք են միայն ենթարկվել կոտորածներին, կարծում են որ օտար ղեկաւորներին կարելի

ցաւ, հրացանը դէպի նրան պարկեց և դռնը հանքէն:

— Ո՛վ է այդտեղ, որ դալիս է:

Եկողը կանգ առաւ. պարզ երևում էր, թէ ինչպէս հրացանի կոթը դետնին դրեց, պահ մի դիտեց խումբը, ապա նորից ամբարացրեց և երկու քայլ առաջանալով՝ կանգ առաւ խառնիկի սրբուած լոյսի ամենակրկնի աղօտ ծայրում:

Երկարահասակ էր նա, ցեխոտ հագուստով և երբ քիչ յետոյ լոյսի մէջ մտաւ, ամենքը տեսան, թէ նա որքան մոտեցային գոնատ դէմը ունէր:

Փոս էին ընկել աչքերը, մազերը զզգված, հագուստը գրեթէ պատռված: Բայց մէջքին դաշոյն, ատրճանակ և ձեռքին մի լաւ հրացան:

— Ո՛վ է, հարցրեց մեղմութեամբ գլխաւորը: Եկողը էլի առաջ եկաւ, յետոյ խուր ձայնով հարցրեց.

— Սպիտակ—ծիւղի է, որ խօսում է:

Գլխաւորը ժպտաց:

— Սասնում ձիաւոր չէ կարող լինել, բարեկամ, ասաց նա—սակայն այդպէս են կոչում ինձ. հիմա դու, քիչ էլ մօտ եկ, որ երեւա տեսնեմ. կթէ բարեկամ ես, ինչու ես ծածկվում:

Եկողը էլի առաջ եկաւ և իր վշտալից դէմքը դարձրեց դէպի կրակի լոյսը:

Գլխաւորը նայեց զէմքին թէ չէ, աչքերը փայլեցին:

— Պետրոս, դռնը նա—այդ դու ես:

— Գոմբիցի Պետրոսն է, ժամապնի միւսները:

— Ես եմ, ասաց Պետրոսը:

— Եկ ուրեմն, եկ մօտս այստեղ. նստիւր, յոգնած կը լինես:

— Շնորհակալ եմ, պատասխանեց Պետրոսը.

և եկել եմ ուրիշ բանի համար:

— Կանես, կանես, ժպտաց Սպիտակ—ծիւղի

թեան համար առաջարկութիւններ: Կայսերական կողմէն Գիւղատնտեսական ընկերութեան վրա մեծ պարտք կայ ապացոյցանելու, որ յիշուած տեղական գործողները և հիմնարկութիւնները կարծիքները և ձայնը լուրջ և հիմնովին են և էական կարևոր տեղական գործերը քննութեան ժամանակ: Ահա ընկերութեան գործողները համար մի յարմար առիթ ցոյց տալու ընկերութեան բարոյական ոյժը և ձեռնհասութիւնը:

ՆՄՄԱԿ ՆՈՐ-ՆԱԽԻՋՆԻՆԻՅ

Գտնվարի 9-ին

Այսօր կատարվեց Գ. Անպիտեանի թաղամաս, որը ամսի 9-ին յանկարծակի վախճանվեց: Հանգուցեալը աղիւս մարդ էր և Բոստովի հայ կոյոնիայի զուրկն էր: 15 տարի առաջ առանց կօպէկի նա սկսեց իր գործը և հազար ու մէկ խոնջողների դէմ կռուելով, ձեռք բերեց մեծ հարստութիւն, մի և նոյն ժամանակ ամբողջ հայ հասարակութեան սէրն ու յարգանքը գրաւելով: Նա օգնում էր կարօտեալ եղբայրներին և ամեն մի ազգային գործում նա անպակաս էր խօսքով, գործով և առատաձեռն նուէրներով: Ծառ պատկերներ և անգլին բազմութիւն նրա յուզարկաւորութեան ժամանակ շօշափելի ապացոյց էր, որ հանգուցեալը բոլորին սիրելի էր:

Նախնականները անհամբեր սպասում են վեհափառ Կաթողիկոսի այստեղ գալուն: Այստեղ պատրաստվում են յօգուտ կարօտեալներին փող ժողովել: Սակայն, դժբաղդաբար, նոր-նախնականներն զեռն աշխարհագրական աստիճանին չէ հասած, որ կարողանայ զիսակցաբար օգնել իր հեռուոր եղբայրներին: այնու ամենայնիւ, եթէ ստորագրութեան գլուխը կանգնած լինի մի ազգեցութիւն ունեցող աղա, հաւանական է, որ ստորագրութիւնը աջողի:

Այստեղ լուր տարածվեց, որ Կիրեղ եպիսկոպոսը պիտի նշանակվի Բեսարաբիայի առաջնորդ: Մենք բոլորովին անհիմն ենք կարծում այդ լուրը, քանի որ նա, դեռ այստեղ վարդապետ եղած օրերը, չէր կարողացաւ գրաւել ժողովրդի համակրութիւնը: Իր ժամանակին (Մշակի) մէջ տպւած էր Նոր-Նախնականից թղթակցութիւն Կիրեղ վարդապետի ճառերի մասին, այդ ճառերը վատ տպագրութիւն էին թողնում բոլորի վրա:

Մենք կը ցանկանային Բեսարաբիայի առաջնորդ տեսնել Արիստակէս եպիսկոպոս Սեդրակեանին: Գր. Չախուշեան

ՆԵՐԿԻՆ ԼՈՒԿԱՅ

Երէկ, թիֆլիսում ստացվեց հետեւայ հեռագիրը: «Երեքշաբթի, ամսի 17-ին, թիֆլիսի քաղաքացիական իշխանի, ձայնաւորների կողմէն հետեւի Արիստակէս եպիսկոպոսը անհետ կորուստեալ է Նոյա Մեծութիւններին, մատուցանել աղ ու հաց և յայտնել թիֆլիսի ազգաբնակչութեան շնորհաւորութիւնները: Քաղաքացիները բացի դրանից յայտնեց, որ թիֆլիսցիները երջանիկ կը լինեն բաղդ ունենալ ողջունելու: Կայսրին թիֆլիս քաղաքում կայսրը պատասխանեց՝ «Այդ կը լինի», և շնորհակալութիւն յայտնեց աղ ու հացի և շնորհաւորութիւնների համար»:

Գտնվարի 17-ին, վեհափառ Կաթողիկոսը այցելեց Կովկասեան կառավարչապետին:

Երէկ, յունվարի 18-ին, լուր ստացանք, որ Մատթէոս պատրիարք իշխանի և Բ. Դրան մէջ յարաբերութիւնները ընդհատված են:

Լսում ենք, որ ներկայ թիւ նոյեմբերի 2-ին պէտք է տօնվի վիեննայի Միութեան միաբանութեան արքայա՛յր՝ Այդնեան արքեպիսկոպոսի քահանայութեան 50-ամեայ յօբելանսը:

«Memorial Diplomatique» լրագրի խօսքերով, Կ. Պոլսի ռուսաց դեսպան Նիկիթով չուտով ուրիշ պաշտօն կը ստանայ:

Ամենայն հայոց Կաթողիկոսը արքեպիսկոպոսութեան կոչումն է տուել Կ. Պոլսի հայոց պատրիարք իշխանին:

Կիրակի օր, յունվարի 15-ին, Մոնթե եկեղեցում խորէն եպիսկոպոս Ստեփանէ մի քարոզ

խօսեց, նիւթ վերցնելով մի քանի առօրեայ խնդիրներ: Պերճախաւ տեսնարարն, ինչպէս մեզ հաղորդում են, իր աղիւս խօսքով և խելացի մտքերով անգլին տպագրութիւն թողեց բազմաթիւ հասարակութեան վրա:

Երէկ, ամսի 18-ին, վեհափառ Կաթողիկոսը այցելեց Ներսիսեան դպրոցը: Հերթակալ հոգաբարձու Ս. Գարովիին հետեւեալ խօսքով խօսեց: Ներսիսեան դպրոցը մի զեկուցում դպրոցի տնտեսական վիճակի մասին, իսկ տեսչի պաշտօնակատար Յ. Սաղաթելեան՝ ռուսացական դպրութեան մասին: Վեհափառ, օրհնելով հոգաբարձութեան գործունէութիւնը, քաջալերեց հոգաբարձուներին առաջ տանել դպրոցի կառավարութեան գործը այն ընթացքով, որ սկսված է: Վեհափառի գալու պատճառով դպրոցի մոտեք մինչև դահլիճը ծածկված էր կարմիր մահուկով, իսկ դահլիճը զարդարված ծաղիկներով և կաթողիկոսների պատկերներով: Երգեցիկ խումբը երգեց մի ըստի շարականներ, և ազգային երգեր: Վեհափառ մնաց դպրոցում երեք քառորդ ժամ:

«Արեւիկ» լրագրում կարդում ենք. «Յա. օր կը ծանուցանենք թէ Գովհանէս առաջ քահանայ Հիւնքեարպէկէտեան վախճանեց է խոր ծերութեան մէջ: Գանձին Հիւնքեարպէկէտեան տէր հարկանհետանայ մեր ամենէն եղական դէմքերէն մէկը ոչ միայն իբրեւ ամբաստիւր ու մաքրակրօն եկեղեցական, այլ և զիսական լեզուագէտ, հմուտ հին յունարէնի ու ասորիերի, հեղինակ լեզուաբանական այլ և այլ գործերու, որոց մէջ առաջին տեղը կը բռնէ «Առաքաբանական Բառարան», արդիւնք բազմամայ ու խղճամիտ աշխատութեան և խորին հմտութեան: Ազգային դատարարականութեան գործին մէջ ևս պատկառելի ծերունին մեծ դեր ունեցած է իբրեւ բարձրագոյն ուսուցիչ հին հայերէնի ու բառագիտութեան, և հարկիւնելով կը համարեն իւր աշակերտները: Գիտնական քահանային կենսքը լայնածաւալ է, խորագիտելի կենսագրականներու նիւթ մատակարարող, այն ամեն բազմապիսի երեւոյթներուն ներքեւ, որոցմով կը ներկայանայ ի միջի այլ և այլ հոգեւոր պաշտօններու, Հիւնքեարպէկէտեան հայր վարած է Պարիզի հայոց հոգեւոր հովուութեան պաշտօնը երկար տարիներ:»

Սեզ հաղորդում են, որ թիֆլիսի Հաւաքար թաղի հայոց քահանաների հիմնաւոր բողոքները ազդեցութեան տակ, գործակալ Համազասպ քահանայ Տէր-Գովհանէսեանի հրաժարեցովից իր պաշտօնից: Ծառ ուրախ ենք, որ արդար և հիմնաւոր բողոքները այս անգամ ազդեցութիւն գործեցին և ըստ սովորականին չը մնացին «ձայն բարբառոյ յանապատիւ»:

Պարսկաստանի Քաջաբաղի մեզ գրում են, «Ամսի 5-ին, ժամը 11-ին, այստեղ աստիկ երկրաշարժ տեղի ունեցաւ. 8.000 տնից բաղկացած քաղաքը համարեա աւերակ է դարձել: Բաւականի մարդիկ են մեռած, որոնց թիւը դեռ յայտնի չէ: Իրականը թաղված են միմեանց վրա, ժողովուրդը մնացել է դուրսը: Միջիթը, որ բաւական ամուր շինած էր, կործանվել է: Աւերական հայեւրը մնացել են անվնաս»:

Ներկայ թվականի «Մշակի» մի օրինակ իւրահալ թաղեցոսանց նուիրեց Եւլու Բարեգործական ընկերութեան գրադարանին:

Իշխան Զախարի Երիւսով, ինչպէս հաստատ աղբիւրներից հաղորդում են «Новое Обозрение» լրագրին, երեք օտիպեղնիւ է հիմնում Օդեսայի համալսարանում վրացի ուսանողների համար, թիֆլիսի և Քութայիսի նահանգներից:

Պետերբուրգից «Кавказ» լրագրին հեռագրում են, որ պետական խորհրդում քննվում է Երևանի նահանգի ազգաբնակչութեան պաշարեղէն պէտքերի համար դանձարանից 125 հազար ռուբլի փոխաւորութիւն տալու առաջարկութիւնը:

Այս օրերս վախճանված եղիկն Ե. Սուրենեանի դաւանները, ի յիշատակ իրանց հանգուցեալ մօր, հետեւեալ նուէրներն են արել. Կաթողիկոսի հրաժարութեան ներքո՛յ՝ 200 ռուբլի, Բաբեղործական ընկերութեան՝ 100 ռ., հայ հոգեւոր

ականների ապահովութեան դանձարանին՝ 100 ռ.: Կուսնաց մեծաւորանին՝ 50 ռուբլի և Հայուհեաց ընկերութեան՝ 50 ռուբլի:

ՇՈՒՇՈՒՑ մեզ գրում են. «Ամսի 6-ին, խանգարանների թատրոնական դահլիճում, Մարիինսկի օրիորդական ուսումնարանի օգտին տօնածառ կար: Տօնականները գնեցին մատչելի լինելով՝ բուրբ վաճառված էին: Դժբաղդաբար հանգեցրելու չուցաւ, չնորհիւ մի երկու անախորժ դէպքերի, որոնց պատճառը թեմական դպրոցի ուսուցիչներին մէկն էր Զ. ազգանունով: Չարժէ նկարագրել այդ անվայել արարքները, բայց չէ կարելի չը դարձնել, որ նոյն իսկ ուսուցիչ մարդը պատճառ է դառնում մեծ անախորժութիւնների և այն էլ դպրոցական—հասարակական հանդէսներում»:

ԿԱՐՍԻՑ մեզ գրում են. «Ամսի 4-ին հրդեհ եղաւ, օրից այրվեցան 3—4 կրպակներ: Առանձնապէս վնաս հասաւ մի անձի, որի ամբողջ ունեցածը զոհ դարձաւ կրպակին: Հետեւեալ օրը բարեսէր անձինք նուէրներ հաւաքեցին յօգուտ այդ վնասված պարսի: Ասում են, որ հանգանակած դրամը հասնում է չորս հարիւր ռուբլու: Ի դէպ է միշտ, որ մի բարեգաղութիւն էր, որ կրկը բաւականացաւ այդքանով, որովհետեւ այստեղի հրդեհաշիջիչների վրա յոյս դնել միանգամայն անմտութիւն է: Ծառ ցանկալի է, որ մի րէ վիւղիւ նշանակվել իմանալու համար, թէ որքան կազմ և պատրաստ վիճակի մէջ է տարէն մի քանի հազար ռուբլի ծախս նստող հրդեհաշիջի վարչութիւնը, որը օդնութիւն պէտք է հասնի մեզ մեր նեղ օրին»:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻԻՆ

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՆՆԵՐ

Կ. Պոլսի լրագրիւներում տպագրված են հետեւեալ ուշադրութեան արժանի տեղեկութիւնները.

«Ի. զորքանակի հրամանատարն և Պիթիւսի կուսակալութիւնը ծանուցած են թէ քիւրտի հազարաւոր կող երեք հայեր սպաննելու դիտաւորութեամբ վիրաւորած են Բարսեղ քահանան, որովհետեւ սա իմաց տուած էր թէ Մուշի մէջ հայոց վարժարանին չըջակայքը վնասակար թուղթեր կան և առաջնորդած էր անոնց գրաւմանը, թէ Արաբի մէջ հինգ հայեր կողպուած են վաճառական Պողոս Էփէմիի զոյքերն ու գրամները, թէ Մուշի չըջակայքը քիւրտի հազարաւոր հայ մը ձեռքակալուած է և թէ ոստիկանութեան պաշտօնատան մէջ անոնց յայտարարութիւնները արձանագրուելով յանցաւորները յանձնուած են դատական իշխանութեան: Ուստի կը ծանուցուի թէ անոնց նոյն իսկ իրենց քահանաներուն նըկատմամբ ալ կըդունական նպատակ մը ունենալը իրենց առաջակութեան աստիճանը կապացուցանէ:

Վ. անայ հեռագրական ու թղթատարական ընդհանուր տնօրէնի չըջանակին մէջ գտնուած կայարաններու մէջ հաղորդակցութիւնը աւելցած ըլլալով, որ և է յապարման տեղի չը տալու համար մէկ մէկ պաշտօնեայինը պիտի աւելցուին Պիթիւսի, Մուշի, Սեբեղի և Պաշայախի հեռագրական ու թղթատարական կայարաններուն մէջ:

Ն. երբեք գործող նախարարութիւնը հրահանգ ուղղելով դաւաններ՝ ծանուցած է, որ Օսմանիյէ թէղթէրիսները կըդունին թէ Խաթիբ ժողովներուն և թէ մարդահամարի տեսուչներուն կողմէ, գիտնալով որ հակառակ պարագային մէջ ձեռնհաս պաշտօնեայը պատասխանատու պիտի մնան: Նոյնպէս, թէ մինչև հիմա գտնուած այն Օսմանիյէ թէղթէրիսներն, որը միայն մարդահամարի տեսուչին կողմէ կըդունեն են, երբ տէրերուն կողմէ դիմում ըլլայ՝ Խաթիբ ժողովներուն կողմէ ալ կըդունին»:

ՆԱՄԱԿ ԹԻԻՐԻՆԱՅՑ

Կ. Պոլսի, յունվարի 9-ին
Եթէ վախճարաւորութիւն հիւանդութիւն մըն է, արիւնթիւնն ալ արեւօք փոխանցելի չէ՝ պատասխանը կրնայ գտնել Պոլսոյ Հայերուն այս քանի մը օրուան հոգեկան դրութեան մէջ: Ամեն մարդ գլուխ բարձրացուցած է, ու պատրիարքաւոր ընդհանր եղբի է կենտրոնաւոր մը, ուր կը

ձգտին քիչ մը սիրտ առնելու տենչացողները:

Ծնունդին երկրորդ օրն էր, որ պատրիարքը հանդիսաւոր ընդունելութիւն պիտի ընէր իրեն շնորհաւորութեան եկողներուն: Ներսիս օրերուն կարդ կանոնները պիտի վերականգնանային, ու պատրիարքաւոր պաշտօնագէտ ծանուց նոյն օրուան հանդիսաւորութեան կարգադրութիւնները. բայց կառավարութիւնը թող չը տուաւ որ օրագրիւնը հրատարակեն այդ յայտարարութիւնը և Ծնունդին առտուն եկեղեցի դիմող հայերուն համար դարմացում մը եղաւ քահանային բերնէն իբր ծանուցում լսելով, ինչ որ վարժուած էր օրագրիւններուն մէջ կարգաւ:

Ու Ծնունդին երկրորդ օրը, շաբաթ, ահագին բազմութիւն կը խառնէր պատրիարքաւոր. հոն տեսանք մեծափառված հարուստներ, որոնք պատրիարքաւորի դուռն իսկ չէին գիտեր. և սակայն վաղի վաղը եկած էին, վասն զի հիմայ հովր ազգասիրական է ու Արեւեկան—Փիւլպին իմաց զիստի նոր պատրիարքին վրա.— Պատրիարքին այցելած ըլլալ ու վրան խօսել զեսպանատան պաշտօնեաներուն, ինչ շիք գործ: Հոն էին ուսուցիչները, գրագէտները, արհեստաւորները, օրագրիւնը, վաճառականները, սեղանաւորները, ամենքն ալ Բագակայ էին Էփէմիսները: «Հային մեղք, հաւածին դեք»:

Ազգային ժողովի անդամները ներկայացան առաջնորդութեամբ իրենց զեր—առտնապետին, Պերպէրեան Պ. Ութնիսի, որ ճիշդ հանրային զգացումը բացատրող առեւտրականութիւն մը բրաւ. ու պատրիարքն ալ պատասխանեց այն ոգիով, որմէ ներշնչուած կը խօսի ամեն օր, ամեն տեղ ու կը ներշնչէ: Կրօնական ու Բագակայ ժողովներ, սեռուց խորհուրդներ, թաղականներ, ամեն պաշտօնական մարմիններ եկան ու եկան:

Բայց հանդէսին մեծաշուք մասն էր պաշտօնական բարձրաստիճան անձնաւորութեանց այցը. պատրիարքաւոր իր գոյութեան մէջ երբեք չը հանդիպած:

Գունաց տիեզերական պատրիարքին տեղապահը—պատրիարքական ընտրութիւնը դեռ չէ կատարուած—եպիսկոպոսներով ու վարդապետներով եկաւ շնորհաւորութեան պատրիարքին: Մեծ դահլիճին մէջ նստած էր, երբ հասաւ Ռուսիոյ դեսպան Պ. Նիկիտով, որ մտաւ սրահ և ի տես մեր պատրիարքին, յունաց տեղապահին, որ կը խօսէր երկու քոյր եկեղեցիներու վրա, պ. Նիկիտով որ լաւ յունարէն դիտէ, ըսաւ. «հոս երեք կողայրներ ենք», քիչ յետոյ հասաւ Ֆրանսայի դեսպան պ. Բամպու, ու անիմապէս ետեւէն բողոքական հասարակութեան ազգապետ պ. Գալոր Պոլաշեան. ամենքն ալ իրենց աստիճանին համեմատ մեծարուցեան ու յարգուցեան: Գունաց տեղապահը յետոյ ըստ սովորութեան Մայր—Եկեղեցին իշխելով աղօթեց:

Ընդունելութիւնը շարունակեց կիրակի օրն ալ: Պոլսոյ խանդավառութիւնը գուցէ հոս հոսական նկատէք ու անկարեւոր, բայց ապրելու էք այս միջնորդին մէջ ըմբռնելու համար, թէ պատրիարք մը այդ ողբորութեան միջնորդին պէտք ունի, որպէս զի իր հոգեկան թուիչ աւելի բարձրանայ: Ու ըսենք նաև որ հայերուն օրինակը սկսած է ազդեցիկ ըլլալ և Օդեսայի, Հոսովա-դաւաններուն և նոյն իսկ Տաճիկներուն վրա:

Դեսպանական այցելութիւնները արտակարգ տպագրութիւն մը կը գործեն, լուրը կը տարածուի մինչև Հայաստանի խորքերը, ուր շատ բան գաղտնի կը մնայ—հոն է, որ այս մէկ քանի ամիսներ ամենէն աւելի քաջալերութեան, սրտապնդման պէտք կայ:

Ու այդ ողբորութեան հետեանքը չէ Դրան կողմէն նորընտիր կրօնական ու փաղաքական ժողովներուն չուտափոխվ հաստատութիւնը: Կասկած մը կար որ Դուռը պիտի դժկամակի վաւերացնէ ժողովները, որոնցմէ արտաքուստ են Էփէմիսները. պատրիարքը իր քով կանչելով դրան գործակալաւոր Ֆրէնկեան, ըսաւ.

—Կերթաւ դատական և կրօնական գործերու նախարարին կրօն, թէ ես յունուար 11-ին նստի պիտի հրաւիրեմ նորընտիր ժողովականները, հաստատութիւնը դալ թէ չէ. ես չեմ կրնար երեսի վրա թողուլ ազգային գործերը:

Ֆրէնկեան պատասխանատուութեան ներքեւ էր. զնաց յայտարարութիւնը ըրաւ. երկու օր վերջը վաւերացումը հասաւ:

Ներքին Գործերի նախարարը Աշխատանքի պատրիարքին օրով ամիսներ կանգնեցնելու միջոցով վաճառքի ման գալը:

ՆԱՍՏԱԿ ԹԻՒՐԿԻԱՅԻՆ

Կ. Պոլիս, Յունվարի 11-ին

Սուրբ ամենամեծ լուրը, զոր հեռագրերը հաղորդեց ձեռքի ալ, պատրիարքարանի միջամբողջումն է Սասունի կոտորածին: Յունուար 9 երկուշաբթի օր Մատթեոս պատրիարք պաշտօնադրով մը հաղորդեց Ղրան թե՛ պէտք է, որ պատրիարքարան ալ պատգամաւոր ընելէ մը զըրկէ Սասունի քովործին, վասն զի Մուշի առաջնորդը երեք տարի է ի վեր ըստն է, ինչպէս ուրիշ առաջնորդներ ալ, և այսպիսի վիճակի մը մէջ եկեղեցականները չեն կարող առաջնորդութիւն ընել:

Այս առթիւ պատրիարքը կը յայտարարէ թէ՛ պաշտօնի գլուխ անցած պահուն կը զանէ սոսկալի կացութեան մը առջեւ, անպիսի տեղեկութիւններ ունի, սակայն իրեն վերապահելով անոնց մասին բողոքելը, առաջմ անմիջապէս կը զարգէ Սասունի խնդրով, որը սարսափելի յուզում առաջ բերած է ժողովրդին մէջ:

Այն պահուն երբ այս գիրը Ղրան կը ընկնէր, կայսերական պալատէն ալ Միւնիք պէյ պատրիարքարան կուգար սուլթանին կողմէ բանակցելու պատրիարքին հետ. անակցութիւնը տեսած է 2 ժամ Յաջորդ օրը զարմեալ եկած է, այս անգամ պատրիարքը կարճ կ'ապեց: Այս ապրը շատ կարեւոր է:

Հանրաձայնութիւնն պէյ Մագսուտ, որ ուրիշ ամիս առաջ իրաւորութեամբ, երկէ մեռաւ. զընտաղը չէին կրցած զուրահանել, վերջ մը զոյգացած էր. անկէ գնաց:

Պատրիարքին հրաւեր եղաւ ներկայ գտնուիլ յուղարկարարութեան. մերժեց: Միջնորդներ զացին աղաչելու, դարձեալ մերժեց:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԻՆ

Ֆրանսիական նոր նախագահի քաղաքական ուղղութեան մասին կարելի է մտածել դատել այն ճառից, որ նա արտասանեց իր ընտրողների առաջ 1893 թ.ի նոյեմբերի 5-ին: Այդ ճառի մէջ Ֆոր յայտարարում էր իրան ազատամիտ հանրապետական և արմատականութեան հակառակորդ, որը ոսկէ սալեր է խոստանում ժողովրդին, բայց ոչ ինչ չէ տալիս նրան, նոյնպէս չէ կատարում եկեղեցին պատմութեանց բաժանելու իր խոստումը: Ֆոր յայտարար է իրան «զօրեղ կառավարութեան» կողմնակից, այսինքն այնպիսի կառավարութեան, որի անդամները միանման ձգտում և ընդհանուր սրբորած ունեն: Մի և նոյն ճառի մէջ Ֆոր անհաշտ պատերազմ էր յայտարարում սօցիալիստներին:

Առթնքում միտնեցին ևն անդի ունեւում հարկերը մեծացնելու դէմ:

Ֆրանսիական լրագիրները հաղորդում են, որ ներումն կը շնորհի Րոչֆորին և Ժեբֆին:

ՄՇԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԱՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՅՑ

ՊԱՐԻՉ, 16 յունվարի: Նոր միմիտութեան առաջին քայլը կը լինի՝ պատգամաւորների ժողովում առաջարկութիւն մտցնել ներումն շնորհելու քաղաքական յանցանքներին:

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, 17 յունվարի: Այսօր, յունվարի 17-ին, կէսօրից յետոյ 2 ժամին, Չմերային պալատում տեղի ունեցաւ եկած պատգամաւորութիւնների կողմից շնորհաւորութիւնների մատուցումը Նոյա Մեծութիւններ թագաւոր կայսրին և թագուհու կայսրուհուն: Նոյա պալատից ներս անցան 300-ից 350-ի կողմից ժամին պատգամաւորութիւնները զուարթեցին Չմերային պալատում, որի համար բացված էր Յօրդանանեան հոյակապ մուտքը: Նրկերը ժամի վերջում Նիկոլայեան դահլիճում հաւաքեցին պատգամաւորութիւններ ազնուականութեան, զէմտփօր, քաղաքային վարչութիւնների կողմից և զինուորականները: Այդտեղ եկան և ներքին գործերի ու զինուորական միմիտները՝ Գուրնով և Վան:

Նօվոկի և մի քանի ուրիշ բարձրաստիճան անձինք: Նիկոլայեան անգլիան դահլիճում, սկսելով զէպի կոնցերտային զահլիճը տանող դռներից, դահլիճի երկարութեամբ երկկողմ կանգնեցին պատգամաւորութիւնները: Այլ կողմը կանգնած էին ազնուականութեան պատգամաւորութիւնները, իսկ դրանց կողքին քաղաքային հասարակութիւնների պատգամաւորութիւնները: Չմերայի կողմը, ազնուականութեան զինաց կանգնած էին պատգամաւորութիւններ զէմտփօրների կողմից և ապա, զժի երկարութեամբ, կանգնեցին զինուորական պատգամաւորութիւնները: Պատգամաւորութիւնների ետք, սկզբնաւորի վրա դրված էին թանգազին սկուտեղներ աղ ու հացով, սուրբ պատկերներ և պատգամաւորութիւնների կողմից ներկայացրած ուրիշ ընծաներ: Նիկոլայեան դահլիճում պատգամաւորութիւնները երբ քաղաքային Նիկոլայեան դահլիճը մտաւ թագաւոր կայսրը, ուղեկցութեամբ Պալատի միմիտների, ներքին գործերի միմիտների, Պալատի միմիտների օգնական բարոն Ֆրէդերիկին և հօգի մարշալ կոմս Բէնէկէ-Պօլֆին: Բարձրագոյն ելքի առաջ գնում էր առաջին Երեւոյն-Գերմանիայի միմիտներ իշխան Գոթֆրիդին: Նորին Մեծութիւնը սրբօրբաւմեան գնդի գնդապետի համադրեցում ունէր հազար, Անգլիկան ժապաւէնով: Հասնելով մինչև դահլիճի միջնոցը, թագաւոր կայսրը զիմաց պատգամաւորութիւններին մի ճառով:

«Թագաւոր կայսրի ճառը, որ անց ազնուականութեան, քաղաքային, զէմտփօրների և զինուորական պատգամաւորութիւնների ընդունելութեան ժամանակ, որոնք եկել էին ամբողջ Ռուսաստանից՝ հաւատարիմ հպատակութեան զգացմունքներ յայտնելու համար՝ Նոյա Մեծութիւնների պատկազրութեան առիթով:

«Ես ուրախ եմ տեսնել բոլոր դասակարգերի ներկայացուցիչներին, որոնք զուարթել են հաւատարիմ հպատակութեան զգացմունքներ արտատայտելու համար: Հաւատում եմ այդ զգացմունքների անկեղծութեանը, որ ի սկզբանէ յատուկ է իւրաքանչիւր ռուսին. բայց ինձ յայտնի է, որ վերջին ժամանակներս մի քանի զէմտփօրների ժողովներում լսվում էին անմիտ ցնդելներով յափշտակող մարդկանց ձայներ՝ զէմտփօրների կայացուցիչների մասնակցութեան մասին ներքին կառավարութեան գործերում: Թող բոլորը զիտեանան, որ ես նուիրելով իմ բոլոր ոյժերը ժողովրդի բարօրութեանը, կը պահպանեմ ինքնակալութեան սկզբունքները նոյնպէս ամուր և անշեղ, ինչպէս պահպանում էր իմ անմոռանալի հանդուցեալ Գուրնովը:

Թագաւոր կայսրի խօսքերը ծածկեցին ներկայ եղողների ոգևորումը և շարունակեցին, որոնք երկար ժամանակ լսեցին իրենց զահլիճը: Ապա Նորին Մեծութիւնը անցաւ կոնցերտային դահլիճը. այդտեղ բարեհաճեց ներքին անեակաները զուրազալ թագուհին կայսրուհին: Նորին Մեծութիւնը կրում էր ս. Եկատերինէի ժապաւէնը: Այսինքն շնորհաւորութիւնների մատուցումը պատգամաւորութիւնների կողմից: Թագուհու ետք կանգնած էին հօգի մարշալին և իշխանուհին Գոլցին և Գրեյլին: Կոմսուհի Լամուրֆին: Առաջին շնորհաւորութիւններ մատուցին պատգամաւորութիւնները ազնուականութեան կողմից, իսկ դրանցից յետոյ պատգամաւորութիւնները զինուորականների կողմից: Պատգամաւորութիւններին ներկայացրած էին թագաւոր կայսրին ներքին գործերի և զինուորական միմիտների Սուրբ պալատիկները մատուցանելու ժամանակ թագաւորը համբուրում էր պատկերները: Ազնուականութեան կողմից պատգամաւորութիւնների թիւը հասնում էր 49-ի, զէմտփօրների նրանց թիւը 26 էր, քաղաքային հասարակութիւններից 131 և 21 զինուորականներից: Շնորհաւորութիւններ մատուցանելու վերջը Նոյա Մեծութիւնները ներքին անեականները մտան: Հինգերորդ ժամին ազնուականութեան նախագահական պարագլուխները, զաւառական պարագլուխները և ազնուականները, որոնք պատգամաւորութիւնների անդամներն էին, պալատից դնացին կազանակի տաճարը, ուր գահադաշտի մաղթանք կատարեցին՝ պատգամաւորութիւնների կողմից. շնորհաւորութիւններ մատուցանելու ժամանակ Նորին Մեծութեան ասած բազմախօսուրդ խօսքերի առիթով:

«Ուր. Վրեյ» լրագրի ստացած տեղեկութիւնների համեմատ, բողաքական իշխանութիւնները ամեն ջանը գործ են դնում խալ անեկու Յանկովի և կարալեովի բուրժուարները:

ՊԱՐԻՉ, 17 յունվարի: Վախճանեց մարշալ Կանրոբէր:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՐԳԻ ԲՈՐՈՒՄ

Յունվարի 17-ին

Լոնդոնի վրա 10 ֆունտ արծէ . . . 93 ր. — 4 ր.
Բերլինի վրա 100 մարկ . . . 45 ր. — 50 ր.
Պարիզի վրա 100 ֆրանկ . . . 36 ր. — 85 ր.
Ռուկի . . . արծէ . . . 7 ր. — 43 ր.
Մաքսային կուպոններ . . . 147 ր. — 75 ր.
Արծաթ — ր. — 25 ր.
Բորսային դիվիդենդ . . . 5 ր. — 70 ր.
Պետ. քանկի 5% տոս 1 չրջանի . . . — ր. — 25 ր.

— — — — 2-րդ . . . — ր. — 25 ր.
— — — — 3-րդ . . . — ր. — 50 ր.
4 1/2% պետական քիւնտա . . . 96 ր. — 25 ր.
5% օսկիայ քիւնտա 1894 թ. . . 162 ր. — 25 ր.
Արեւելեան 5 1/2 փոխառ. 1-ին չրջ. . . — ր. — 25 ր.
— — — — 2-րդ . . . — ր. — 25 ր.
— — — — 3-րդ . . . — ր. — 25 ր.
— — — — 4-րդ . . . — ր. — 25 ր.

Ներքին 5% առաջին փոխառութ. 229 ր. — 25 ր.
— — — — երկրորդ . . . 225 ր. — 25 ր.
5% պետական երկրորդ քիւնտա. 101 1/8 ր. — 25 ր.
4% օսկիայ փոխառութեան . . . 96 ր. — 25 ր.
4 1/2% օսկիայ. թղթ. աղն. կալ. քանկի 101 3/8 ր. — 25 ր.
Աղն. կալ. Պետ. քանկի խաղաղութ. ֆրաւ. թղթ. . . 193 ր. — 75 ր.
4 1/2% վկայակ. դիւղ. հող. քանկի. 101 ր. — 25 ր.
4 1/2% օրաւական թղթի կալուած. . . — ր. — 25 ր.
Փոխ. կրեդիտ. ընկեր. մետաղ. 152 ր. — 25 ր.
— — — — թղթադ. . . — ր. — 25 ր.
Պետերբուրգի քաղաքային կրեդիտ. ընկերութեան օրկիցայիները. 101 ր. — 25 ր.
Մոսկովայի քաղաք. օրկիցայիներ. 100 1/8 ր. — 25 ր.
Օրկիցայի . . . 100 ր. — 25 ր.

Թիֆլիսի . . . 98 ր. — 25 ր.
Գրաւ. թղթ. Թիֆլիսի կալ. քանկի. 98 ր. — 50 ր.
— — — — ֆուլայի . . . 98 ր. — 75 ր.

ԽՈՐԱԳԻՐ՝ ԱԼԷԿՍԱՆԴՐ ԲԱԼԱՆՔԱՐ

Հրատարակիչ՝ Մ. ՄԵԼԻՔ-ԱՂԱՍՏԱՆԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՊԱՇՏՏ ԵՐԿԱՐ

պատմական վէպ երկու հատորից, գինն է 1 ռուբ. 50 կոպ. զուգարով գնողներին զիջումն:
Գլխի կենտրոնական զրաւաճառանցին կամ հեղինակին՝ Тифлисть, Эчмиадзинская уллица № 20, Баграту Айвазянцу. (№ 7) 1—3

1895 ԹԻՒ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

„ՀԱՅՐԵՆԻՔ“

Օ Ր Ա Գ Ի Ր Բ Ա Ղ Ա Բ Ա Կ Ա Ն Ե Ի Գ Ր Ա Կ Ա Ն Ա Կ Ա Ն
ՀԱՅԱՍՏԱՆԿԱՆՈՒՄ Է Կ. ՊՈԼԿՈՒՄ ԱՍԵՆ ՕՐ
(ԻԶ՝ ՏԱՐԻ)
Բաժանորդագրին է 25 ֆրանկ
Հասցէ՝ Rédaction du journal „HAIRENIK“. Galata, Constantinople. 1—4

ОТКРЫТА ПОДПИСКА НА 1895 ГОДЪ НА ЕЖЕДНЕВНУЮ ТОРГОВО-ПРОМЫШЛЕН., ПОЛИТИКО-ОБЩЕСТВЕННУЮ И ЛИТЕРАТУРНУЮ ГАЗЕТУ „АСТРАХАНСКИЙ ВѢСТНИКЪ“

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА:
Съ доставкой въ городѣ: на годъ—7 р., на 6 м.—4 р., на 3 м.—2 р. 50 к., на 1 м.—1 р.
Для иногородныхъ: на годъ—7 р. 50 к., на 6 м.—2 р. Въ розничной продажѣ отдѣльные №№ по 5 к.
Объявленія и подписка принимаются въ Астрахани: въ конторахъ редакціи и „Астраханскаго Вѣстника“. Адресъ: Астрахань. Редакція изд. „Астраханскій Вѣстникъ“. 1—3

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ 1895 Թ.

„Շ Ա Ի Ի Ղ“

ԱԶԳԱՅԻՆ. ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ ՇԱՐԱԹԱԹԵՐԹ
(ԵՐԿՐՈՐԴ ԵՒ ՏԱՐԻ)
Հրատարակվում է Թէհրանում: „Շաւիղի“ բաժանորդագրին է մէկ թուամս, կէս տարվան լից զուան: Արտասահմանում՝ 3 ռուբլի կամ 8 ֆրանկ. կէս տարվանը 2 ր. կամ 4 ֆրանկ:
Արտասահմանից դրամական ծրարները կարող են ուղարկել հետեւեալ հասցէով: Черезъ Баку, Россійской ИМПЕРАТОРСКОЙ Миссіи въ Тегеранѣ, пер. А. Бекъ-Назарову. Իսկ նամակներ և թղթակցութիւններ հետեւեալ հասցէով. Тѣһeran, Rédaction „SCHAVIGH“. 1—2

ОТКРЫТА ПОДПИСКА НА 1895-й ГОДЪ.

На ежедневную, политическую, литературную, научную, общественную и коммерческую газету „ОДЕССКАЯ НОВОСТИ“
ПОДПИСНАЯ ЦѢНА:
Везъ доставки и пересылки: На 1 мѣсяцъ—90 к., на 3 м.—5 р. 50 к., на 6 м.—4 р. 50 к., на годъ—8 р.
Съ доставкой и пересылкою въ другіе города: на 1 мѣсяцъ—1 р., на 3 м.—2 р. 75 к., на 6 м.—5 р., на годъ—9 р.
ПОДПИСКА ПРИНИМАЕТСЯ: Въ Одессѣ: Въ Главной Конторѣ (на углу Ринглевской и Греческой) и въ отдѣльных Конторахъ (на Ланжероновской ул., собств. домо). 1—2

ՌԻՍՈՒՄՆԱՐԱՆ ԵՒ ՊԱՆՍԻՕՆ

Ա. ՏԵՐ-ՅԱԿՈՎ ԲԵԱՆՑԻ

Ընդունում է երթևեկ, կիսադիշերտիկ և գիշերտիկ աշակերտներ, Պատրաստում է գինաղայի, բնալական ուսումնարանի, կաղէտների կորպուսի և այլ ուսումնարանների համար: Սօջալի, Գանձակայա փ. № 11. (№ 127) 5—10